

УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

Діяльність підприємства нерозривно пов'язана з наявністю й використанням основних засобів, які повинні характеризуватися відповідним складом та структурою для здійснення процесу виробництва. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства й отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, які впливають на цю зміну [1, с. 23].

Проблему ефективності використання основних засобів досліджували вчені, серед яких можна виділити таких як В.М. Бойко, П.Г. Вашків, А.Б. Борисов, І.А. Бланк, Ф.Ф. Бутинець, А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк та інші.

Основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний термін корисного використання (експлуатації) яких становить більше одного року або одного оборотного періоду [2].

Проведений аналіз фахової літератури уможливив формування висновку, що більшість науковців під основними засобами розуміють матеріальні активи підприємства. На нашу думку, основні засоби – це матеріальні активи, які становлять основу капіталу підприємства, є частиною процесу виробництва і поступово переносять свою вартість на вартість виготовленої продукції.

У практиці управління основними засобами підприємства використовують як натуральні так і грошові показники, оскільки основні засоби у виробничому процесі виступають не тільки як носії вартості, але і як сукупність визначених засобів праці [4, с. 7]. Також для визначення ефективності використання основних засобів використовуються відносні показники, а саме: фондовіддача, фондомісткість, фондоозброєність, рентабельність основних засобів.

Показник фондовіддачі науковці характеризують як відношення вартості виробленої продукції до первісної середньорічної вартості основних виробничих засобів [5]: Фондовіддача показує загальну віддачу від використання кожної гривні, витраченої на основні виробничі засоби, тобто ефективність вкладення цих коштів. Зростання показника фондовіддачі вказує на те, що підприємство має стійку динаміку позитивного розвитку.

Фондомісткість – величина, обернена до фондовіддачі, показує частку вартості основних засобів, що припадає на кожну гривню продукції, що випускається. Якщо фондовіддача повинна мати тенденцію до збільшення, то фондомісткість – до зниження [2]. За допомогою цих показників оцінюється відношення загального обсягу товарної, валової чи реалізованої продукції до середньорічної вартості основних виробничих засобів.

Показник фондоозброєності характеризує ступінь технічної оснащеності праці, визначають як співвідношення вартості основних засобів до чисельності працівників. Динаміка показника залежить від наявного технологічного процесу. Якщо використовується автоматизований процес виробництва – фондоозброєність має тенденцію до зростання, якщо реалізація виробничого процесу передбачає використання ручної праці – фондоозброєність має стійкий рівень або тенденцію до зниження.

Показник рентабельності основних засобів характеризує управлінську діяльність з точки зору прибутковості їх формування і використання, розраховується шляхом співвідношення отриманого результату у вигляді прибутку до середньорічної вартості основних засобів. Відтак, позитивна динаміка даного показника має характеризуватись зростанням.

Різноманітність виробничої структури основних засобів у різних галузях промисловості є результатом техніко-економічних особливостей цих галузей. Найбільш висока питома вага активних елементів основних засобів на підприємствах із високим рівнем технічної оснащеності праці, де виробничі процеси механізовані й автоматизовані і широко використовують хімічні методи оброблення [2]. Уразі зниження вартості будівництва, наприклад, виробничих будинків, можна зменшити частку пасивних елементів основних засобів і цим самим підвищити ефективність витрат, вкладених в основні засоби підприємства [1]. Це свідчить про взаємну вигоду і зацікавленість між бізнесом і суспільством, що виявляється в підвищенні частки машин і устаткування – найбільш активної частини основних засобів, і в зниженні питомої ваги насамперед будинків і господарського інвентарю, без збитку для ефективного функціонування виробничого процесу.

Поліпшити використання основних засобів та виробничих потужностей на різних суб'єктах господарювання можна завдяки: підвищенню інтенсивності їх використання та екстенсивного навантаження; дотриманню пропорційності і змінності у роботі основних засобів (обладнання); оцінці стану та руху основних засобів; дослідженню ефективності їх використання; вчасному контролю реалізації заходів їх ефективного управління [6].

Таким чином, на сучасному етапі розвитку економіки забезпеченість підприємства основними засобами є важливим фактором формування стійкості розвитку та підвищення ефективності діяльності.

Модернізація, раціональне використання та збільшення обсягу основних засобів суттєво впливають на стабільність діяльності підприємства та сприяють зростанню його конкурентоспроможності. Тому, управління основними засобами є невід'ємною складовою діяльності будь-якого підприємства. Лише при створенні відповідної матеріально-технічної бази, підприємство буде мати змогу зменшити збитковість та підтримувати фінансову стійкість.

Список використаної літератури:

1. Бойко В.М. Бізнес: словник-довідник / В.М. Бойко, П.Г. Вашків. – К.: Україна. 1995. – 565 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: навч. посібник / Ф.Ф. Бутинець, Л.Л. Горецька – Житомир: ПП «Рута», 2010. – 544 с.
3. Геращенко І.О. Управління ефективністю використання основних засобів / І.О. Геращенко, О.А. Стрижко // Економіка і регіон. - ПолтНТ: №4 (53) – 2015 – С.23-28.
4. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К. :Знання, 2007. – 1072 с.
5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 7 лютого 2013 року №73. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Олійник Т.І. Інтенсифікація відтворення основних засобів аграрного виробництва / Т.І. Олійник // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – №2(10). – С.61-67
7. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підручник; кер. авт. кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. – 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2001. – 460 с.